

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksb.: Ole Christian Skogstad
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no

Tlf:

Vår ref: 2010/7724

Deres ref: 200901042

Vår dato: 05.03.2014

Deres dato: 09.12.2013

Arkivkode: 561

Uttalelse til konsesjonssøknad for Hjartås kraftverk og innsigelse til 132 kV kraftledning alt. 2B - Rana

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 09.12.13 fra NVE vedlagt MiljøKraft Nordlands søknad om konsesjon for bygging av Hjartås kraftverk, 132 kV kraftledning til Ørtfjell og en ny transformatorstasjon ved Heimåsen i Rana kommune.

Om Hjartås kraftverk

Hjartås kraftverk er planlagt å utnytte fallet i Ranelva omkring Raufjellforsen. Inntaket er planlagt på ca. kote 245. Fra inntaket ledes vannet i en 80 meter lang kanal inn til Sølvjohaugen. Det foreligger tre alternative utløp (A, B og C) som medfører to alternative plasseringer for kraftstasjonen, hvor alternativ B omsøkes primært. Alternativ A søkes sekundært, mens alternativ C er omsøkt tertiært.

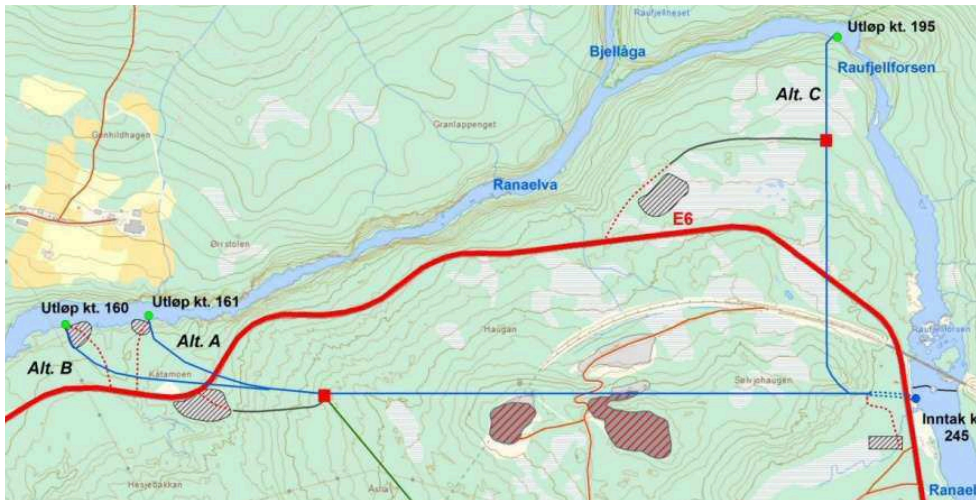
Kraftstasjonen er planlagt etablert i fjell under Hjartåsen. Årlig produksjon er beregnet til ca. 52 GWh for alt. A, ca. 53 GWh for alt. B og ca. 24 GWh for alt. C. Alternativene A og B har lik trase for tilløpstunnelen som er ca. 1200 m lang og alternativ A og B har den samme plasseringen av kraftstasjon. Alternativ A beskriver løsningen med best økonomi. Alternativ A har en utløpstunnel på 310 meter. I alternativ B forlenges utløpstunnelen med 200 meter. Alternativ C er utredet etter ønske fra NVE og beskriver en løsning med utløp ovenfor anadrom sone. I dette alternativet blir både trase for tilløps- og utløpstunnel samt kraftstasjon flyttet og går nesten parallelt med Ranelva. Tilløpstunnelens lengde er 450 meter, utløpstunnelen er på 380 meter.

Det er planlagt minstevannføring etter følgende anbefaling:

- 0,5 m³/s i vinterhalvåret 15. oktober - 30. april.
- 1,0 m³/s i perioden 1. mai - 30. juni
- 1,5 m³/s i perioden 1. juli - 31. juli
- 2,0 m³/s i perioden 1. august -14. oktober

Konklusjon

Ut fra den samlede belastningen på vassdraget og de verdier som finnes på den berørte strekningen fraråder Fylkesmannens konsesjon for Hjartås kraftverk, og da i særdeleshet alternativene A og B. Fylkesmannen fremmer på bakgrunn av forekomsten av en svært viktig kalkskogforekomst, og av hensynet til mangfoldet av sopparter, innsigelse til alt. 2B for framføring av 132 kV kraftledning til Ørtfjellmoen. Videre forutsettes fastsatt vilkår til eventuell detaljplanlegging om nøyere kartlegging med tanke på evt. forekomster av høstmarinøkkel og ametystkjuke i eller langs linjetraséen og mastepunktene på relevante strekninger omtalt i det følgende.



Fylkesmannens vurdering av Hjartås kraftverk

Ranaelva og dets nedslagsfelt er pr. i dag betydelig påvirket av vannkraftutbygging. I forbindelse med utbyggingen av Rana kraftverk rundt 1970 ble ca. 467 km² av Ranaelvas nedslagsfelt på 772 km² ovenfor kote 247 overført til Kalvatnet, og videre til Store Akersvatnet og Rana kraftverk. Det resterende feltet ved kote 247 i Ranaelva utgjør ca. 40 % av det naturlige nedslagsfeltet. I forbindelse med utbyggingen av Rana kraftverk ble det etablert flere terskler i elva, deriblant betongterskelen på ca. kote 244. I tillegg til overføringene til Rana kraftverk utnyttet også det nederste fallet i Ranaelva, der tilløpet i Ranaelva overføres til Langvatnet som blir utnyttet i Langvatn kraftverk.

Berggrunnen ved Hjartåsen består hovedsakelig av kalkglimmerskifer/kalksilikatgneis/glimmergneis, og det er også forekomster av marmor og jernmalm. Dette indikerer rik og kalkkrevende vegetasjon.

Fisk og ferskvannsbibliologi

Ranaelva er et nasjonalt laksevassdrag, og det er gjennom St.prp. nr. 32 (2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder innført et beskyttelsesregime for disse lokalitetene. I de nasjonale laksevassdragene er det ikke tillatt med tiltak eller aktiviteter som kan være til skade for villaksen. I tilfellet for vassdragsreguleringer vil det ikke være tillatt med inngrep som fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen.

Elvestrekningen er tidligere karakterisert som dårlig egnet som gyteområde for laks, men med stedvis egnete områder for oppvekst (Halvorsen 2003). Fra rapporten gjengis følgende:

Ett stykke ovenfor vandringshinderet i Reinfossen øker vannhastigheten, og i sum har i underkant av halvparten av elvestrekningen brukbare gyte- og oppvekstområder. Også her er det en rekke dype kulper.

Gjennom prosjektet «*Bedre fiske i regulerte vassdrag i Nordland*» beskrev Kanstad Hansen (2012) at strekningen ovenfor Dunderlandsbrua til noe oppstrøms samløpet med Tespa ikke var å anse som større sammenhengende områder som var godt egnet til gyting. Videre heter det at:

I tillegg til at elva generelt er stri var elvebunnen dominert av stor stein, blokk og bart fjell. I områder med mindre grovt substrat og gjerne noe roligere strømforhold ble innslaget av sand og fin grus ansett som for høyt til at gyteforholdene kunne anses som brukbare. Selv om vi ikke har vurdert denne strekningen til å ha noen gode gyteområder (jfr kart i figur 2), vil det allikevel være mindre lommer i elva som kan gi rom for gyting fra enkeltfisk. Selv om dette tas i betraktning vil fortsatt elvestrekningas (ovenfor Dunderlandsbrua) betydning som gyteområde være lav i vassdragssammenheng.

Sistnevnte rapport beskriver deler av den her berørte strekningen, og gir en ytterligere vurdering av de abiotiske forholdene i øvre deler av Ranelvas anadrome strekning. I stor grad er det samsvar mellom de to forannevnte undersøkelser. Disse står delvis i kontrast til resultatet av fiskeribiologiske undersøkelser i de lakseførende deler av Ranavassdraget på slutten av 70-tallet (Johnsen, B.O. 1978). Her framgår det at vassdragets beste gyte- og oppvekstområder finnes på strekningen Reinforsen- Raudfjellforsen. Hele strekningen mellom Stupforsen og Raudfjellforsen er ansett å være et meget godt oppvekstområde for lakseyngel. Videre presiseres det i rapport 7-1978 at de viktigste gyteområdene ligger nedstrøms Messingslett bru. Dette er også omtalt i *Nord-Norske lakseelver* (Berg, M. 1964).

I alternativ C føres vannet tilbake i elva rett nedstrøms vandringshinderet Raudfjellforsen (kote 195), og vil følgelig i liten grad påvirke dagens anadrome strekning. Bunnssubstratet på den berørte strekningen er dominert av grovt materiale som gjør området dårlig eller uegnet til gyting. Generelt er også vannhastighetene høye. Sone 3 (fra terskelen til et fossestryk) og 5 (mellom en mindre foss og Raudfjellforsen) har moderate vannhastigheter og disse områdene ansees som gode oppvekstområder for laksefisk. Begge disse sonene ligger imidlertid oppstrøms dagens vandringshinder for anadrom laksefisk.

De hydrologiske forskjellene mellom alternativ A og B vil være marginale. Alternativ A og B vil ha felles tilløpstunnel, og utløpet vil ligge henholdsvis på kote 161 og 160. En utbygging av hovedalternativet (alt. B) vil føre til redusert vannføring på en ca. 2500 meter lang strekning i Ranelva. De største hydrologiske konsekvensene vil være oppstrøms samløpet med Bjøllåga. Etter utbyggingen vil vannføringen her i samtlige måneder med unntak av mars og april være under 50 % av eksisterende vannføring (gjennomsnittlig ca. 35 % av dagens vannføring). Nedstrøms samløpet med Bjøllåga vil vannføringen ligge fra 60 % av eksisterende vannføring og høyere. Snittet vil ligge på ca. 70 %. Elvebreddene mellom samløpet med Bjøllåga og kote 160 er forholdsvis bratte og endringer i vannstand er av SWECO antatt å ha mindre påvirkning på vanddekket areal.

De største habitatendringene for anadrom laksefisk vil være på strekningen mellom Raudfjellforsen og samløpet med Bjøllåga. Dette er i SWECOs rapport angitt som sone 7. Denne strekningen består av grovt substrat (berg og blokk) og bratte elvebredder. Vannhastigheten er stor, og det er grunn til å anta at området er uegnet som gyteområde. Videre er sannsynligvis tetthet og produksjonen av bunndyr lav. Disse funnene underbygges av tidligere undersøkelser utført av Morten Halvorsen (2003). Sone 8 og 9, som strekker seg fra samløpet med Bjøllåga og ca. 900 meter nedstrøms, veksler mellom noe roligere parti i øvre deler til fossestryk og blankstryk lengre ned. Bunnssubstratet er dominert av blokk og berg uten synlig begroing. Sonene betegnes som dårlige oppvekstområder og uegnet som gyteområde. Et lite parti med gytegrus ble registrert nedstrøms en stor blokk i sone 8 uten at dette endrer egnethetsvurderingen. Disse sonene inngår, i likhet med sone 7, i området AL som etter Halvorsen (2003) betegnes som lite egnet som oppvekst- og gyteområde. Sone 8

og 9 vil til forskjell fra sone 7 motta betydelig tilførsel av vann fra Bjøllåga, og således bli mindre påvirket. Kulper på strekningen Raudfjellfossen og utløpsområdet til alternativ A vil imidlertid kunne fungere som oppholdsområder for oppvandret fisk (særsilt øverste kulp under fossen i sone 7), og sånn sett kunne bli noe forringet som følge av redusert vannføring og driv.

Ut fra de siste undersøkelser av elva synes det som om at den berørte delen av vassdraget må ansees som lite egnet som gyte- og oppvekstområde for laks. Fylkesmannen bestrider ikke at området er lite egnet til gyting, men kan ikke på bakgrunn av boniteringsrapportene utelukke helt at de aktuelle elvepartiene kan ha en viss betydning som oppvekstområde. Vi viser i denne sammenheng til undersøkelser på 60- og 70-tallet. Topografiske forhold langs den berørte elvestrekningen gjør store deler vanskelig tilgjengelige. Dette medfører at laks på denne strekningen vil være lite utsatt for beskatning, og strekningen vil således kunne fungere som et fristed for fisk.

Ut fra strømhastighet, lite begroing og dominans av grovt substrat vurderes evertebratproduksjonen på den berørte strekningen som relativt beskjeden. Unntaket er de siste 200 meterne mellom utløpene i alternativ A og B hvor elva er mer sakteflytende. Dette området har sannsynligvis høyere bunndyrproduksjonen enn strekninger oppstrøms, og kan i vesentlig større grad utnyttes av yngel. Det foreslåtte biotopforbedrende tiltak i form av etablering av kunstig gyteområde vil kunne veie opp for de ytterlige negative virkningene alternativ B representerer sammenliknet med alternativ A.

Det sentrale og avgjørende spørsmålet i denne saken er om omsøkte utbygging vil medføre nevneverdig skade på produksjonen eller overlevelsen av laks i vassdraget. Ut fra det forannevnte deler vi vurderinger om at omsøkte kraftverk isolert sett, og uavhengig av valgt alternativ, vil ha liten negativ konsekvens for fisk og ferskvannsbiologi. Fylkesmannen er dog usikker på om omsøkte utbygging vil medføre nevneverdig skade på produksjonen eller overlevelsen av laks i vassdraget når man ser dette tiltaket i sammenheng med de utfordringer laksebestanden i Ranelva står ovenfor pr. i dag. Infeksjon av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* på 70-tallet, rotenonbehandlingen på begynnelsen av 2000-tallet, sedimenteringsproblematikk i forbindelse med gruvedrift, samt eksisterende kraftverk og vassdragsreguleringer gjør at elvas økologiske tilstand i henhold til kriteriene i vannforskriften karakteriseres som dårlig. Disse forholdene er de viktigste påvirkningsfaktorene for laksebestanden og reetableringen av denne.

Den samlede belastning på vassdraget og laksebestanden vurderes som stor, jfr. naturmangfoldloven § 10, og sannsynligvis ligger miljøbelastningen på dette økosystemet ved en kritisk grense pr. i dag. Dette gjør økosystemet mer sårbart for nye inngrep. Selv et inngrep som isolert sett kan sies å medføre et akseptabelt konfliktnivå, vil samlet sett kunne gi stor negativ økning i effektene på vassdraget. Utbygging vil, uavhengig av hvilket alternativ som velges, vanskeliggjøre eventuell framtidig tilrettelegging for utvidelse av den anadrome strekningen oppstrøms Raudfjellfossen, dersom dette skulle vise seg nødvendig og ønskelig.

I spørsmålet om å tillate tiltak i nasjonale laksevassdrag og nasjonal laksefjorder er det rettslige utgangspunktet lov av 15.05.92 om laksefisk og innlandsfisk mv. § 7a:

Når det treffes vedtak eller gjennomføres tiltak som kan påvirke laksens levevilkår, skal de særskilte hensyn som følger av Stortingets vedtak om nasjonale

laksevassdrag og nasjonale laksefjorder legges til grunn. I disse områdene skal laksen sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep.

Ved tiltak etter vannressursloven skal beskyttelsen ivaretas med hjemmel i denne loven, jfr. www.rettsdata.no note 23 av Terje Karterud. I spørsmålet om omsøkte utbygging medfører «nevneverdig» skade må en se hen til beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i St.prp. nr. 32 (2006-2007) punkt 6.1. Proposisjonen gir kun begrenset veiledning i spørsmålet om hva som ansees som nevneverdig skade. Den alminnelige språkforståelse tilsier at ordlyden «nevneverdig» dreier seg om noe som det er verdt å nevne. Det vil si at det skal lite til for at et forhold er av betydning. Fylkesmannen kjenner ikke til rettspraksis som er direkte overførbart til nærværende sak. Til benyttet kriterium «nevneverdig» kom imidlertid Norges Høyesterett i sak 1998-12-22 om forurensningsloven § 8 fram til at grensen var overskredet selv om skaden var svært liten, og presiserte at «ordlyden angir en lav terskel», jfr. Rt. 1998 s. 2011. Høyesteretts tolkning av ordlyden «nevneverdig» er etter vår vurdering overførbart til vurderingen om hvorvidt utbygging av Hjartås kraftverk etter alternativene A og B kan gis ut fra gjeldende beskyttelsesregime for nasjonale laksevassdrag. Ettersom man i beskyttelsesregimet opererer med en lav terskel for skade, vurderer Fylkesmannen at selv en liten negativ konsekvens for laksen i Ranelva vil overstige «nevneverdig». Følgelig vil det i henhold til gjeldende regime ikke være anledning å innvilge konsesjon i dette tilfellet.

Naturtyper

Det er ikke registrert utvalgte naturtyper i området. Det ble imidlertid funnet grunnlag for å avgrense to naturtyper i henhold til DN-håndbok nr. 13. Både «Bekkekløft og bergvegg» og «Fossesprøytzone» ble påvist i Raudfjellfossen. Begge disse er viktige (B-områder), selv om det ikke ble påvist truede eller sjeldne arter her.

For fossesprøytsonen refereres det i konsekvensutredning til «fosseeng-lignende»- lokaliteter på små berghyller. Mosevegetasjonen i midtre parti av fossen lot seg ikke undersøke, og konsulentfirmaet kan ikke utelukke at det her kan forekomme rødlistede arter. Naturtypen fosseeng og fosseberg er i Norsk Rødliste for Naturtyper 2012 vurdert å være nær truet (NT). Vegetasjonstypen fosseeng (Q4) er en funksjon av gradienter i kald fossesprut og kalde lokale vinder som dannes av fossen. Med bakgrunn i de artsfunn gjort på stedet, synes det her å være snakk om en fosseeng av lavurteutforming (Qb etter Fremstad 1997).

Reduksjon av vannføringen som følge av en eventuell vannkraftutbygging vil forringe de klimatiske forholdene i fossesprøytlokalitetene og kan føre til at naturtypene som sådan desimeres. Dette som følge av forventet forandringer i vegetasjonsbildet med desimering av de fossesprøytbetingede vegetasjonstypene. De mest fuktighetskrevede kryptogamene og karplantene vil minke i mengde og på sikt vil flere tørketålende arter komme inn. Et søk i Naturbase avdekker 194 registrerte forekomster av naturtypen fossesprøytzone på landsbasis, hvorav 42 er kategorisert som svært viktig (A-verdi) og 79 som viktig (B-verdi). I Nordland er det kjent i overkant av 40 forekomster av denne naturtypen. Av disse er seks kategorisert som svært viktig (A-verdi) og 22 som viktig (B-verdi). De fleste fossesprøytsonene er lokalisert i sørfylket (Helgeland). I Rana kommune er det registrert ca. 10 lokaliteter.

Fylkesmannen mener det er viktig å bevare de få lokalitetene som er igjen av denne naturtypen i Nordland. I spørsmålet om å tillate fysiske naturinngrep og forstyrrelser som kan

virke forstyrrende på naturmiljøet i fossesprøytsonene i Ranelva, vil selvfølgelig både den geografiske hovedutbredelsen av fossesprøytsoner i Nordland og representativiteten til de andre kjente A- og B-lokalitetene inngå i vurderingen og avveiningen, jfr. naturmangfoldloven §§ 4 og 10. Fylkesmannen registrerer at fosseenga i Raudfjellfossen ikke eksplisitt er avgrenset, og at naturtypen har relativt god utbredelse i regionen og kommunen. Vi vil imidlertid signalisere vår skepsis til utbygging av en av relativt få lokaliteter av denne naturtypen, og viser i denne sammenheng til tematiske retningslinjer i regional plan om små vannkraftverk i Nordland kap. 2.2 B5 om at man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til utbygging av registrerte bekkekløfter av middels verdi. Fylkesmannen har i dette området et større fokus på å ivareta bekkekløftpartiet i nedre del av Messingåga som ble kartlagt i forbindelse med bekkekløftprosjektet i 2009.

Botaniske verdier

Selv om det ikke ble funnet arter oppført på Norsk rødliste for arter 2010, vil den kalkholdige berggrunnen kunne resultere i en interessant flora i og langs Ranelva.

Reindrift

Tiltaksområdet for Hjartås kraftverk ligger innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Distriktet har fra tidligere mange større og mindre vannkraftutbygginger og har i utgangpunktet en stor samlet belastning fra denne typen inngrep og aktivitet.

Det omsøkte tiltaket ligger imidlertid i et område som nå har lav verdi som reinbeiteområde som følge av veier, jernbane, bebyggelse mv. Konflikten i forhold til reindriftsinteressene er dermed akseptable for bygging av Hjartås kraftverk etter de planer som framlegges i konsesjonssøknaden.

Fylkesmannen forutsetter fastsettelse av vilkår for en eventuell konsesjon at man både i anleggsfasen og i driftsfasen skal være i dialog med berørt reinbeitedistrikt og ta hensyn til reindriften på en tilfredsstillende måte.

Fylkesmannen vurdering av nettilknytning

Energien fra Hjartås kraftverk er planlagt overført via en to km lang 22 kV luftlinje til ny planlagt transformatorstasjon ved Messingåga (Heimåsen), hvor spenningen transformeres opp til 132 kV for overføring til Ørtfjellmoen trafostasjon. På siste strekningen mot Ørtfjellmoen foreligger det to alternativ for framføringen av 132 kV ledningen.

Naturmangfold

Området i Dunderlandsdalen som berøres av den planlagte 132 kV ledningen har en blanding av fjellbjørkeskog og barblandingskog. Søndre del av ledningen vil passere flere områder med viktige naturtyper og rødlistearter. Karplantefloraen og mose- og lavfloraen i området er ikke sjelden eller hensynskrevende. I liene ble det dog avdekket mer frodig vegetasjon, og da spesielt i tilknytning til sigevann. Sopp ble ikke undersøkt nærmere, noe som må sees på som en svakhet med konsekvensutredningen.

Kryssingen av den svært viktige bekkekløften i Messingåga med kraftlinjen vil ikke påvirke naturverdiene i naturtypen. Opplevelsen av bekkekløfta som landskapselement vil forringes noe. Områdene Almlia og Ørtfjellmoen utpeker seg som spesielt verdifulle med naturtyper med verdi A og flere rødlistearter. Disse områdene vurderes å ha stor verdi. Ny 132 kV kraftledning vil ikke gi negative effekter på Almlia. Konsekvensen for dette området er derfor ubetydelig.

Ørtfjellmoen er en svært viktig forekomst av kalkskog med rike forekomster av ulike sopper, herunder 12 rødlistede arter. Av spesielt interessante saprotofe arter med få kjente lokaliteter i Norge nevnes sibirkjuke (VU) og de nær truede artene *Hypochnicium cymosum*, duftskinn, dunvoksskinn og *Gloeodontia subasperispora*. Også den parasittiske mosegelékølle (NT) er relativt begrenset utbredt i Norge og er kun kjent fra fem lokaliteter i Norge.

Valg av nettlinjetrasé gjennom kalkskogen på Ørtfjellmoen vil utvilsomt være uheldig. På grunn av de nasjonalt viktige naturverdiene tilknyttet denne kalkskoglokaliteten fremmer Fylkesmannen innsigelse til alternativet 2B som er planlagt gjennom naturtypeforekomsten.

Kraftlinjen er planlagt etablert tvers gjennom en annen kalkgranskogforekomst ved Strandjorda. Berggrunnen består av delvis karstpreget kalkspatmarmor og noen partier med kalkglimmerskifer. Kalkgranskogen har en lavurtvegetasjonsutforming, og bærer preg av lang kontinuitet. Forekomsten av læger er forholdsvis god. Den nær truede epifyttiske lavarten gubbeskjegg er registrert her. Dette er en relativt vanlig art, særlig i barskog, men mye tyder på at den har svært reduserte populasjoner i områder med intensivt skogbruk. Historisk har den også blitt desimert av luftforurensning. Gubbeskjegg sees på som en indikatorart på en velutviklet og normalt hjemmehørende epifyttisk lavflora i barskog på lave og midlere boniteter.

Kalkskogen er vurdert til å ha lokal verdi (C- område). Kryssing vil skje der naturtypelokaliteten er på sitt bredeste. Dette nødvendiggjør ett eller flere mastepunkt i selve naturområdet, noe som igjen vil være middels negativt for kalkgranskogen. Fylkesmannen foreslår at linjetraséen legges noe lengre ned i lia (mellom kote 180 og 200).

Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, kan i denne sak muligens sies å være oppfylt. Det er imidlertid såpass stor usikkerhet knyttet til forekomsten av høstmarinøkkel og ametystkjuke at Fylkesmannen vurderer at kunnskapsgrunnet er utilstrekkelig. Det betyr at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 på dette punkt må tillegges vekt.

Det finnes flere eldre registreringer om funn av høstmarinøkkel i denne delen av Dunderlandsdalen. Høstmarinøkkel er oppført som sårbar (VU) i Norsk rødliste for arter 2010. Arten og dens naturtyper er i tilbakegang. Planten har en ganske bred økologisk utbredelse med forekomster i grasbakker (beitet eller ikke) og åpen skog. Funnfrekvensen indikerer en sterk tilbakegang. Av 125 kjente forekomster er bare 23 (12,2 %) dokumentert etter 1990, og i seks av artens tidligere kjente fylker er det ingen nye funn. Arten synes å ha minst tilbakegang på indre Østlandet (Hedmark, Oppland), men også her er det trolig en tilbakegang på 20-30 %. Årsaker til tilbakegangen er ikke kjent, men gjengroing er mest sannsynlig.

Høstmarinøkkel ble registrert ved Almlia nord for Lian i 1972 (UTM: 488500 7366500), og eventuelle forekomster av arten ved denne lokaliteten vil kunne ligge i traséen for ny kraftlinje. Den geografiske presisjon for registreringen er lav. Artskart opererer her med en presisjon på hele 700 meter, og stedfestingen av forekomsten på kart synes å være noe usikkert. Det vil si at arten ikke nødvendigvis forekommer ved oppgitte UTM-koordinater. Ut fra dette, og ettersom arten kun er kjent ved 18 objekter i Nordland, burde denne blitt viet større oppmerksomhet i konsekvensutredningen. Etter Fylkesmannens vurdering foreligger det en viss usikkerhet om tiltakets konsekvenser for høstmarinøkkel. I forbindelse med

detaljplanleggingen bør det innenfor en radius på 700 meter fra artsobservasjonen gjøres en undersøkelse av punktene hvor mastene skal oppføres. Dette for å hindre at forekomster av høstmarinøkkel går tapt.

Ametystkjuke (*Skeletocutis lilacina*) er registrert i Strandjordområdet, og er i Artskart kartfestet på østsiden av E6 mellom og Røyrvikmo (UTM: 490500 7367500). På grunn av observasjonens lave geografiske presisjon (700 meter), er det, i likhet med høstmarinøkkel, ikke nødvendigvis slik at arten forekommer ved oppgitte UTM-koordinater. Stedfestingen på kart synes å være noe upresis, da arten er punktregistrert under en kraftlinje hvor trærne og dødt trevirke synes å være fjernet. Dersom arten forekommer i området, er det mer sannsynlig at den enten finnes i kantvegetasjonen mot Ranelva eller på vestsiden av dagens E6. Arten er funnet på gran i kalkjord. Berggrunnskartet gir imidlertid ingen tydelige indikasjoner på hvor arten kan finnes, ettersom det er kalkrik grunn i store deler av området. Om lokaliteten er det i databaseinformasjonen oppgitt at funnstedet er «Lian, "Strandjord - Tørrbekken" Granstokk». Videre er det i databaseinformasjonen angitt minimum høyde over havet på 240 meter.

Ut fra det forannevnte synes det som om eventuell forekomst av ametystkjuke kan ligge i influensområdet til kraftlinjen på strekningen Bjørnlia- Tørrbekklia. Arten er kategorisert som kritisk truet i rødlista, og skal finnes i gammel granskog hvor den er nedbryter (saprotrof) på læger. Arten er meget sjelden i hele Norden, og i Norge er den med sikkerhet påvist ved to lokaliteter i Sør-Norge. Forekomsten i Rana er noe usikker. Konsekvensutredning for tema sopp, herunder vedboende sopp, langs siste del av linjetraséen ville ha vært et godt virkemiddel for å frembringe et beslutningsrelevant kunnskapsgrunnlag. Også for ametystkjuke bør det på nevnte strekning gjøres undersøkelser om eventuelle forekomster i områder hvor mastene skal oppføres og i de områder hvor det er aktuelt med hogst og fjerning av dødt trevirke.

Landskap og INON

Villmarkspregede områder vil bli redusert med 0,19 km². Videre vil 1,34 km² av INON sone 2 falle bort, mens 0,3 km² av INON sone 1 vil bli nedklassifisert. Tiltakets innvirkning på inngrepsfri natur er beskjedent. Videre deler vi vurderingen om at de største påvirkningene av landskapet vil skje på strekningen mellom A7 og A13. Landskapet i planområdet vurderes å ha middels verdi, men eksisterende inngrep i området demper noe av den negative innvirkningen. Konsekvensene for landskap vurderes derfor som middels negative.

Landbruk

For å ta hensyn til landbruket er det viktig at mastepunkter legges utenfor dyrka mark og innmarksbeite.

Ørfjell transformatorstasjon

Fylkesmannen har ingen merknader til søknad om etablering av Ørtfjell transformatorstasjon.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Tore Vatne
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Miljødirektoratet
Ildgruben reinbeitedistrikt
Rana kommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland
Nordland fylkeskommune